

ความแปลกแยกของสงครามเวียดนามและทหารผ่านศึก ต่อสังคมเกาหลี ในนวนิยายเรื่อง *White Badge* ของ Ahn Junghyo

จิรวุฒิ กิจการณ*

บทคัดย่อ

ในช่วงสงครามเวียดนาม เกาหลีใต้ได้ส่งกำลังทหารไปยังเวียดนามใต้ เพื่อช่วยเหลือกองทัพอเมริกัน นวนิยายเรื่อง *White Badge* นำเสนอว่าแม้รัฐบาลและประชาชนเกาหลีจะสนับสนุนการส่งกำลังทหารดังกล่าว แต่สังคมเกาฬียังคงมองว่าสงครามเวียดนามไม่ใช่เรื่องของประเทศตน ไม่ใช่เหตุการณ์ที่สำคัญ และทหารผ่านศึกจากสงครามนี้มักเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางจิต สังคมเกาฬียังคงมองสงครามเวียดนามเฉพาะแง่มุมที่ตนได้รับผลประโยชน์ กล่าวคือ เวียดนามถูกจินตนาการว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนาอันห่างไกล เป็นสมรภูมิให้ทหารเกาฬียได้แสดงวีรกรรม และเป็นพื้นที่กอบโกยเงินทองจากกองทัพอเมริกันและธุรกิจอันเนื่องมาจากสงคราม สังคมเกาฬียังไม่สนใจความสูญเสียทางกายและใจของทหารที่เข้าร่วมรบ ดังเห็นได้จากการสร้างสารคดีสงครามโดยไม่อ้างอิงข้อมูลจริงและการกดดันให้ทหารผ่านศึกลาออกจากงานประจำ ในบางกรณี บาดแผลทางใจของทหารผ่านศึกส่งผลให้พวกเขาารู้สึกแปลกแยกต่อตัวเองในเรื่องศีลธรรมและการดำรงชีวิต การไม่สามารถสร้างผลิตผลที่เป็นรูปธรรมให้แก่สังคมได้ทำให้พวกเขากลายเป็นพลเมืองที่ไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

คำสำคัญ: สงครามเวียดนาม; ทหารผ่านศึก; การพัฒนาประเทศเกาฬียได้

* อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อได้ที่: fhumjwk@ku.ac.th

Estrangement of Vietnam War and Its Veterans from Korean Society in *White Badge* by Ahn Junghyo

Jirawut Kitkarul*

Abstract

During Vietnam War, South Korea sent troops to South Vietnam as an ally of the United States. According to *White Badge*, although Korean government and people supported this action, Korean society did not consider the Vietnam War as its own problem or a significant issue. Vietnam War veterans were treated as persons with psychic problems. Korean society only focused on the beneficiary side of Vietnam War; that is, Vietnam was imagined as an exotic, underdeveloped country, a place where Korean soldiers had a chance to show their heroism, a place where Koreans could make profits from the US Army as well as from their own business. Korean society did not care about casualties and trauma of the veterans, as we can see, in the text, from a scripted war documentary which was not based on facts and from the pressure towards veterans to quit their regular job. In some cases, veterans' trauma caused self-alienation in terms of morality and way of life. Veterans' sterile production made them useless for the development of the country.

Keywords: Vietnam War; veterans; development of South Korea

* Lecturer, Department of Literature, Faculty of Humanities, Kasetsart University, e-mail: fhumjwk@ku.ac.th

1. บทนำ

สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) หรือประเทศเกาหลีใต้ เคยส่งทหารเข้าร่วมสงครามเวียดนามประมาณช่วง ค.ศ.1965-1972 ในฐานะพันธมิตรของประเทศสหรัฐอเมริกา ในบรรดาทหารต่างชาติในดินแดนเวียดนามใต้ จำนวนกองกำลังทหารของเกาหลีใต้มีมากเป็นอันดับสอง รองจากสหรัฐอเมริกา (Lee, 2013, p. 404; Schoenl, 2002, p. 9) กระนั้น วรรณกรรมเกี่ยวกับสงครามเวียดนามที่ส่งต่อแพร่หลายทั่วโลกเป็นภาษาอังกฤษมักถูกผลิตโดยคนอเมริกัน¹ และคนเวียดนาม² เป็นหลัก นักเขียนเกาหลีไม่ค่อยถูกกล่าวถึง ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ผลงานไม่ได้ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษ อีกส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการที่มีคนเกาหลีเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับสงครามเวียดนามในฐานะทหารผ่านศึกหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

อีฮันอู (Lee, 2005) ได้สำรวจภาพจำเกี่ยวกับสงครามเวียดนามในวรรณกรรมเกาหลีโดยยกตัวอย่างผลงานสำคัญ 6 เรื่อง ได้แก่ *River of Song Ba* (1978) ของ พัก ย็อง-ฮัน (Park Young-Han), *White Badge* (1983) ของ อัน ช็องฮโย (Ahn Junghyo), *The Shadows of Arms* (1985) ของ ฮวัง ช็อก-ย็อง (Hwang Suk-Young), *Red Ao Dai* (1995) ของ โอ ฮย็อน-มี (Oh Hyun-Mi), *Slow Bullet* (2001) ของ อี แท-ฮวัน (Lee

¹ นักเขียนอเมริกันนำเสนอประเด็นหลากหลาย ทั้งแง่มุมสนับสนุนสงคราม นำเสนอทหารอเมริกันเป็นผู้ช่วยเหลือคนเวียดนามจากภัยคอมมิวนิสต์ เช่น บันทึกรื่อง *The Green Berets* (1965) ของโรบิน มัวร์ (Robin Moore) และแง่มุมบาดแผล สะท้อนความบ้าคลั่งของสงคราม และตั้งคำถามถึงความคุ้มค่าและเหตุผลในการรบ เช่น บันทึกรื่อง *Dispatches* (1977) ของ ไมเคิล เฮอร์ (Michael Herr)

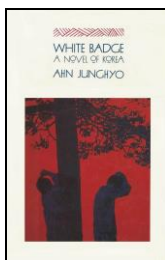
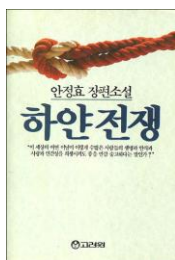
² ผลงานของนักเขียนเวียดนามที่แพร่หลายในโลกมักเป็นเรื่องเล่าบาดแผลสงคราม หลายเล่มแต่งเป็นภาษาเวียดนามและถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษในภายหลัง เช่น นวนิยายเรื่อง *The Sorrow of War* (1990) ของ บ่าว นิญ (Bao Ninh) หลายเล่มแต่งเป็นภาษาอังกฤษโดยคนเวียดนามที่พลัดถิ่นไปอยู่ประเทศอื่น เช่น นวนิยายเรื่อง *The Gangster We Are All Looking For* (2003) ของ เล ถิ เยียม ทวี (le thi diem thuy) ที่จริงแล้ว งานเขียนที่สนับสนุนสงครามตามนโยบายพรรคคอมมิวนิสต์น่าจะมีอยู่พอสมควร แต่เอกสารเหล่านี้เป็นภาษาเวียดนาม ไม่ได้ถูกแปลเป็นภาษาอื่น งานประเภทหลังนี้จึงไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

Dae-Hwan) และ *Sad Farewell* (2002) ของ กู ฮโย-ซอ (Goo Hyo-Seo) นักเขียนเหล่านี้นำเสนอว่าสงครามเวียดนามเป็นสงครามที่เกิดขึ้นเพราะสหรัฐอเมริกาต้องการรักษาอำนาจของตนบนดินแดนเวียดนาม ไม่ได้เป็นสงครามเพื่อรักษาสันติภาพภายในประเทศเวียดนามดังที่รัฐบาลอเมริกันได้บอกแก่ประชาคมโลก คนทุกภาคส่วนในสงครามประสบปัญหาการเหยียดเชื้อชาติและความขัดแย้งทางผลประโยชน์อันเนื่องมาจากการพยายามสะสมทุนของแต่ละคน ทหารเกาหลีเป็นเหมือนทหารรับจ้างที่ทำงานให้กับกองทัพอเมริกัน แม้ทหารเกาหลีจะเข้าใจความรู้สึกคนเวียดนามที่ไม่ต้องการให้คนต่างชาติมาวุ่นวายในปัญหาความมั่นคงภายในประเทศตัวเอง แต่พวกเขาก็ยังคงมองคนเวียดนามด้วยท่าทีดูถูก มีระยะห่าง เป็นมุมมองเจ้าอาณานิคมแบบเดียวกับที่ทหารอเมริกันใช้กับคนเวียดนาม พัก ชีนิม (Park, 2007) ได้อภิปรายประเด็นนี้ในผลงานของ ฮวัง ซ็อก-ย็อง, พัก ย็อง-ฮัน และ อัน ซ็องฮโย โดยศึกษาร่วมกับตัวบทอื่น ทั้งผลงานของนักเขียนชาวยุโรปอเมริกันที่มีชื่อเสียงและผลงานของนักเขียนหญิงอเมริกันที่มักถูกมองข้ามไป

ในที่นี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษานวนิยายเรื่อง *White Badge: A Novel of Korea* (*하얀전령*) ของ อัน ซ็องฮโย (Ahn Junghyo, 안정호) โดยจำกัดขอบเขตอยู่ที่หนังสือแปลภาษาอังกฤษเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับหนังสือต้นฉบับภาษาเกาหลีที่มีมาก่อนและภาพยนตร์ภาษาเกาหลีที่เกิดขึ้นในภายหลัง ตัวบทกล่าวถึง อัน คีจู (Han Kiju, 한기주) ตัวเอกซึ่งเป็นนักเขียนของสำนักพิมพ์แห่งหนึ่งในเกาหลีใต้ เขาเบื่อหน่ายชีวิต ไม่ประสบความสำเร็จทั้งเรื่องงานและครอบครัว ด้านการงาน งานเขียนและงานแปลของเขาไม่ได้รับการพิจารณาจากบริษัท ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับภรรยาค่อนข้างจืดจางและมีปัญหาในการสร้างทายาทสืบสกุล อัน คีจู รู้สึกแปลกแยกกับสังคมปัจจุบัน เลยนึกย้อนเวลาไปในอดีต เขาเคยเป็นหนึ่งในทหารที่รัฐบาลส่งไปร่วมรบกับกองทัพอเมริกันที่เวียดนามใต้ เป็นทหารผลัดที่ 9 สังกัดกองพลม้าขาว (White Horse Division) ปฏิบัติการอยู่ในเวียดนามเมื่อ ค.ศ. 1966 ตลอดระยะเวลาหนึ่งปีที่นี่เขาได้พบทั้งช่วงสงบสุข ใช้ชีวิตอย่างน่าเบื่อหน่ายไปวัน ๆ และช่วงที่บีบคั้น ต้องรับมือกับวงล้อมของศัตรูในการรบที่เมืองนินฮว่า (Ninh Hoa) และต้องบุกเข้าไปในฐานทัพ

ของศัตรูที่ภูเขาคอนแฮว (Hon Heo) และคอนปา (Hon Ba) เขามีประสบการณ์ใกล้ชิดกับความตายหลายครั้งและเห็นเพื่อนทหารถูกฆ่าตายจำนวนมาก ความรุนแรงในสงครามทำให้ทหารบางคนเสียสติและมีมุมมองการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป พย็อน ชินซู (Pyon Chinsu, 변진수) เป็นเพื่อนทหารคนหนึ่งทีกลายเป็นคนมีปัญหาทางจิต เมื่อกลับจากสงคราม อัน คีจู มีโอกาสได้พบกับ พย็อน ชินซู อีกครั้ง พย็อน ชินซู ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้ เขาคิดว่าทหารเวียดกงยังคงตามไล่ล่าเขาอยู่ เรื่องจบลงด้วยการที่เขาขอให้ อัน คีจู ลั่นไกปืนสังหารเขา

บทความชิ้นนี้ต้องการวิเคราะห์ถึงสภาวะกระอักกระอ่วนของทหารเกาหลีในสงครามเวียดนามที่ส่งผลต่อเนื่องมาสู่ความรู้สึกแปลกแยกของทหารผ่านศึกเมื่อได้กลับมาดำเนินชีวิตสามัญธรรมดาในประเทศบ้านเกิด ชีวิตที่ระหกระเหินของทหารผ่านศึกไม่ได้มีเพียงแง่มุมเกี่ยวกับปัญหาทางจิตในระดับบุคคลเท่านั้น แต่สามารถสะท้อนให้เห็นทัศนคติของสังคมเกาหลีใต้ที่มีต่อสงครามเวียดนาม ความหมกมุ่นของตัวเอกเรื่องการไม่สามารถมีลูกสามารถทำความเข้าใจได้ในระดับสังคมเช่นกัน ผู้วิจัยใช้วิธีการอ่านละเอียดและการอ่านระหว่างบรรทัดเป็นหลักในการวิเคราะห์และตีความ และใช้มุมมองจากทฤษฎีประสบการณ์บาดแผล (trauma) ของ เคที แครธ (Cathy Caruth) ประกอบการพิจารณาควบคู่กันไป

ภาพที่ 1. (ซ้าย) ปกหนังสือนวนิยายฉบับภาษาเกาหลี ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1983
(ที่มา: <https://dvdprime.com>)

ภาพที่ 2. (กลาง) ปกหนังสือนวนิยายฉบับภาษาอังกฤษ แปลโดยผู้แต่ง
ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1989

(ที่มา: <https://londonkoreanlinks.net>)

ภาพที่ 3. (ขวา) ปกติวีดีภาพยนตร์ภาษาเกาหลีซึ่งดัดแปลงมาจากนวนิยาย

เริ่มเผยแพร่เมื่อ ค.ศ.1992

(ที่มา: <https://alchetron.com>)

บาดแผลไม่ใช่สิ่งที่สามารถเลื่อนหายไปได้อย่างง่ายดาย แครูทรับแนวคิด trauma มาจาก ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ฟรอยด์ใช้คำนี้เพื่ออธิบายถึงสภาวะที่จิตสำนึกถูกแรงขับบางอย่างกระตุ้นมากเกินไปจนกระทั่งไม่สามารถทำงานได้อย่างปกติ แครูทนำแนวคิดนี้มาใช้ในเชิงประวัติศาสตร์ ในบทบรรณาธิการของหนังสือเรื่อง *Trauma: Explorations in Memory* (1995) และในหนังสือของเธอเองเรื่อง *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History* (1996) แครูทอธิบายว่าประสบการณ์บาดแผลเป็นเหมือนภาพหลอนที่มารบกวนชีวิตประจำวันของผู้ที่เคยประสบเหตุสะเทือนใจ เนื่องจากเขายังไม่สามารถจัดการและให้ความหมายกับสิ่งนั้นได้ บาดแผลจึงปรากฏซ้ำ ๆ เพื่อเรียกร้องให้เขาทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นและหาทางรับมือ ตัวตนของเขาจะได้รับความต่อเนื่องชัดเจน หากไม่ได้รับการเยียวยา บาดแผลจะซ่อนตัวอยู่และปรากฏออกมาเรื่อย ๆ ในกรณีที่ถูkbาดแผลครอบงำ บุคคลผู้นั้นจะยึดติดอยู่กับอดีต ไม่สามารถแยกแยะอดีตออกจากปัจจุบันได้ เขาจึงมีปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน

การเยียวยาบาดแผลทำได้โดยการสร้างความหมายให้กับประสบการณ์สะเทือนใจนั้น แม้กลไกทางจิตจะพยายามกดทับความเจ็บปวด ทำให้เรารู้สึกไม่ต้องการให้เราเผชิญหน้ากับสิ่งที่ทำลายตัวตนของเราในปัจจุบัน แต่การแก้ไขปัญหาก็ต้นเหตุเป็นวิธีการที่สัมฤทธิ์ผลในระยะยาวมากที่สุด ผู้ที่มีประสบการณ์บาดแผลจึงต้องพยายามถ่ายทอดสิ่งที่ตนเคยประสบออกมาผ่านการใช้ภาษา ตรรกะและโครงสร้างของภาษา จะกำหนดกรอบวิธีคิดและสร้างความหมายของประสบการณ์บาดแผลออกมาในรูปแบบหนึ่ง ผู้ที่มีประสบการณ์บาดแผลจึงสามารถเข้าใจอดีตของตัวเองและสามารถหาหนทางในการแก้ไขปัญหาคต่อไป อย่างไรก็ดี การเล่าเรื่องที่ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดได้ยาก เช่นนี้ทำให้เรื่องเล่าที่ออกมาอาจไม่ได้มีโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

ต่าง ๆ อย่างชัดเจน อาจไม่ได้มีการเรียงลำดับเวลา ไม่ได้แสดงความเป็นเหตุเป็นผล หรือความเกี่ยวข้องกัน ผู้อ่านหรือผู้ฟังจึงมีหน้าที่ถอดความ เชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ และตีความโดยอ้างอิงบริบทที่น่าจะเกี่ยวข้อง นวนิยายเรื่อง *White Badge* ใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งในการเล่า ตัวบทนี้จึงเป็นเรื่องเล่าบาดแผลของ อัน คีจู่ เหตุการณ์ที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกัน 2 เหตุการณ์ คือ ชีวิตพนักงานบริษัทปัจจุบันในเกาหลีใต้และชีวิตทหารช่วงสงครามเวียดนาม จึงผูกโยงสัมพันธ์กัน การที่เนื้อหาช่วงสงครามเวียดนามในอดีตปรากฏอยู่บริเวณใจกลางของเนื้อเรื่อง (Part 2 บทที่ 5-23) แยกเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตปัจจุบันออกเป็น 2 ตอน (Part 1 บทที่ 1-4 และ Part 3 บทที่ 24-28) จึงมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ แสดงถึงบทบาทของบาดแผลสงครามในอดีตที่มารบกวนชีวิตปัจจุบัน ผู้อ่านจึงเห็นเรือนร่างของอดีตพาดทับปัจจุบันและเรียกร้องความสนใจจากตัวเอก

2. สถานะของสงครามเวียดนามและทหารผ่านศึกในสายตาคนเกาหลี

หลังจากยุคอาณานิคมญี่ปุ่น สถานการณ์การเมืองภายในคาบสมุทรเกาหลียังคงมีปัญหาความขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง ในค.ศ.1945 ประเทศเกาหลีถูกแบ่งเป็นสองส่วนที่เส้นขนานที่ 38 โดยมีกองทัพโซเวียตดูแลความสงบทางฝั่งเหนือและกองทัพสหรัฐอเมริกาควบคุมบริเวณฝั่งใต้ ต่อมาในค.ศ.1948 ได้มีการก่อตั้งสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) ขึ้น ประเทศเกาหลีกลายเป็นสมรภูมิตัวแทนระหว่างสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกา กลายเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็นที่แผ่ขยายไปทั่วโลก อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศเกาหลีจะถูกแบ่งออกเป็นสองประเทศย่อยแล้ว แต่ในอุดมการณ์และความรู้สึกของผู้นำและประชาชนชาวเกาหลีทั้งฝั่งเหนือและฝั่งใต้ พวกเขายังคงรู้สึกผูกพันกันและต้องการรวมประเทศเป็นหนึ่งเดียวให้ได้สักวันหนึ่ง สงครามเกาหลีช่วงค.ศ.1950-1953 และความขัดแย้ง

ทางการเมืองระหว่างสองเกาหลีหลังจากนั้นมักเกี่ยวข้องกับความร่วมมือรวมชาติ และการเรียกร้องการยอมรับในวิถีทางการเมืองและเศรษฐกิจของตนจากอีกฝ่าย

เมื่อสงครามเกาหลีสิ้นสุดลง สถานการณ์ของเกาหลีได้แยบยกว่าเกาหลีเหนืออย่างมาก เกาหลีเหนือมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากอยู่แล้ว อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบรรดาประเทศคอมมิวนิสต์มหาอำนาจ สถานการณ์ภายในประเทศของเกาหลีเหนือจึงค่อนข้างมั่นคง ในทางตรงกันข้าม เกาหลีใต้เป็นประเทศยากจนที่โดดเดี่ยว สหรัฐอเมริกาแสดงท่าทีชัดเจนว่าต้องการถอนตัวออกจากเกาหลีใต้อย่างเร็วที่สุดหลังจากสงครามเกาหลีสงบ ความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นก็ยังคงไม่สู้ดี สถานการณ์ในประเทศของเกาหลีใต้เปราะบางและสั่นคลอนง่าย (Lee, 2013, pp. 404-405) ทหารจึงเข้ามามีบทบาททางการเมืองช่วงครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 20 ประธานาธิบดีหลายคนมาจากการรัฐประหารและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ เมื่อขึ้นสู่ตำแหน่งแล้ว ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ทุกคนล้วนพยายามสานต่อความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นที่ประเทศตนมีกับประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อให้เกาหลีไต่ยังคงสถานะมิตรที่ดีและสามารถเรียกร้องความช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกันได้ หากถูกเกาหลีเหนือคุกคาม

สงครามเวียดนามเป็นหนทางหนึ่งที่เกาหลีใต้ใช้ในการรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา ในค.ศ.1954 หลังจากประเทศเวียดนามถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนชั่วคราวที่เส้นขนานที่ 17 โดยกองทัพฝรั่งเศสและพันธมิตรยังคงอยู่ที่บริเวณฝั่งใต้ ประธานาธิบดี อี ซึงมัน (Syngman Rhee, 이승만) ได้เสนอตัวกับประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนดี (John F. Kennedy) ที่จะส่งกำลังทหารไปป้องกันการแผ่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เวียดนามใต้หากสหรัฐอเมริกาต้องการ (Ibid., p. 408) ในขณะนั้น สหรัฐอเมริกายังไม่ได้มีนโยบายแทรกแซงการเมืองเวียดนามใต้อย่างเต็มที่ซึ่งไม่ได้ตอบรับข้อเสนอดังกล่าว นอกจากนี้ ประธานาธิบดี อี ซึงมัน ยังเคยจัดการประชุมสุดยอดกับประธานาธิบดี โง ดิญ เหยียม (Ngo Dinh Diem) แห่งเวียดนามใต้ในค.ศ.1957 และค.ศ. 1958 เพื่อหารือเรื่องการช่วยกันต่อต้านอำนาจของฝ่ายคอมมิวนิสต์อีกด้วย ต่อมาช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960 ประธานาธิบดี พัก ช็อง-ฮี (Park Chung-Hee, 박정희)

ชั้นสู่อำนาจ เขาต้องการให้สหรัฐอเมริกายอมรับรัฐบาลทหารของเขาและให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่ประเทศเกาหลีใต้ เขาจึงสนใจสงครามเวียดนามและเสนอตัวช่วยเหลือ ในขณะนั้น ประธานาธิบดี ลินดอน บี. จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) แห่งสหรัฐอเมริกากำลังเริ่มนโยบายเพิ่มกำลังพลในพื้นที่เวียดนามใต้ และต้องการขยายขอบเขตของสงครามเป็นระดับนานาชาติ เขาต้องการความช่วยเหลือจากนานาประเทศ เกาหลีใต้ก็เป็นหนึ่งในประเทศที่เข้าร่วมสงครามนี้ แม้ในตอนแรก สหรัฐอเมริกาจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเกาหลีใต้เนื่องจากมองว่าทหารเกาหลีใต้พึ่งพาตัวเองไม่ได้ ต้องใช้งบประมาณจากสหรัฐอเมริกาในการเลี้ยงดู แต่ต่อมา เมื่อสถานการณ์ในเวียดนามเข้มข้นมากขึ้นและสงครามการเมืองอเมริกันเริ่มมีกระแสต่อต้าน สงครามเวียดนามมากขึ้น ทหารเกาหลีใต้กลายเป็นชนชาติที่สำคัญเพราะสามารถทดแทนทหารอเมริกันได้จำนวนมากและช่วยประหยัดงบประมาณแผ่นดินเนื่องจากค่าจ้างของทหารเกาหลีต่ำกว่าค่าจ้างของทหารอเมริกันเกินกึ่งหนึ่ง เกาหลีใต้ส่งทหารไปยังเวียดนามใต้ประมาณช่วงค.ศ.1965-1972 คาดว่าช่วงที่ทหารเกาหลีประจำการในเวียดนามใต้มากที่สุดมีจำนวนสูงถึงประมาณ 50,000 คน (Ibid., p.403, p.420; Schoenl, 2002, p.7, p.12)

อย่างไรก็ดี ในมุมมองของคนเกาหลีใต้ทั่วไป สงครามเวียดนามไม่ใช่เรื่องของพวกเขาและพวกเขาไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องด้วย พวกเขามีปัญหาเฉพาะหน้าที่สำคัญกว่าคือการรักษาความมั่นคงของประเทศจากกองทัพเกาหลีเหนือที่กำลังสะสมอาวุธและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้พ้นจากความยากจน ประธานาธิบดี พัก ช็อง-ฮี เข้าใจในจุดนี้และคิดว่าการจะพัฒนาประเทศให้มั่นคงและร่ำรวยนั้นจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา เมื่อสหรัฐอเมริกาไม่สนใจเกาหลีใต้อีกต่อไป แต่หันไปสนใจเวียดนามใต้แทน เกาหลีใต้จึงจำเป็นต้องเสนอตัวเข้าร่วมสงครามเวียดนามเพื่อให้ความสัมพันธ์และอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในคาบสมุทรเกาหลีไม่ลดลงมากนัก รัฐบาลเกาหลีใต้จะได้มีเวลาปรับตัว ค่อย ๆ พึ่งพาตัวเองมากขึ้น สามารถดูแลตัวเองและเผชิญหน้ากับกองทัพเกาหลีเหนือได้หากสหรัฐอเมริกาไม่ให้ความช่วยเหลือในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ เกาหลีใต้จึงต้องส่งกำลังทหารเข้าร่วมสงครามเวียดนามพร้อมกับพัฒนาประเทศตนเองให้ทันสมัย

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของการพัฒนาประเทศ ประธานาธิบดี พัก ช็อง-ฮี มีนโยบายให้ภาครัฐช่วยเหลือกลุ่มแชบ็อล (Chaebol, 재벌) กลุ่มนายทุนใหญ่ของประเทศ เพราะประเทศจะสามารถพัฒนาอย่างก้าวกระโดดได้จากการเติบโตทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาล ไม่ใช่จากผลประโยชน์ของนักลงทุนรายย่อย เขาใช้นโยบายเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในช่วงพัฒนาประเทศให้ทันสมัยเป็นตัวอย่างและดำเนินนโยบายเป็นกลางทางการเมืองกับญี่ปุ่น เงินลงทุนและเงินช่วยเหลือจำนวนมากจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นประกอบกับการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก ต่อเรือ และเหล็กกล้า ภายในประเทศอย่างรวดเร็วทำให้เกาหลีใต้มีผลผลิตมวลรวมและรายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ทุนนิยมแบบชั้นนำของ พัก ช็อง-ฮี ช่วยทำให้ประเทศหลุดพ้นจากความยากจนและร่ำรวยขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งกลายเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ลำดับที่ 31 ของโลกในค.ศ.1996 (อนุช อภาภิรม, 2558, น. 145, น. 160; Seth, 2017, pp. 4-8, p. 12; Kim & Park, 2013, pp. 268-271)

บริษัทที่สำคัญในกลุ่มแชบ็อลที่เกี่ยวข้องกับสงครามเวียดนาม ได้แก่ ฮันจิน (Hanjin, 한진) ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งผู้คนและสินค้าทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และฮยอนแด (Hyundai, 현대) ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับการก่อสร้าง ทั้งสองบริษัททำงานให้กับกองทัพอเมริกันในเวียดนามใต้และเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะฮยอนแด ซึ่งขยายการผลิตมาสู่กลุ่มเครื่องจักรกลและได้ไปเปิดธุรกิจในดินแดนตะวันออกกลางในเวลาต่อมาด้วย (Kim & Park, 2013, p. 279, p. 282, p. 292)

ในส่วนของการทหาร เกาหลีใต้ส่งกองพลเสือ (Tiger Division) กองพลม้าขาว (White Horse Division) และกองพลมังกรน้ำเงิน (Blue Dragon Division) ไปยังเวียดนามใต้ การร่วมสงครามเวียดนามเป็นโอกาสให้กองทัพได้รับงบประมาณจากสหรัฐอเมริกาใช้ในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ทันสมัย (Lee, 2013, pp. 412-413, pp. 418-419) ทหารก็ได้รับเบี้ยเลี้ยงเป็นจำนวนที่มากกว่ารายได้เมื่อทำงานในประเทศ เกาหลีใต้ในช่วงเวลานั้น

ในมุมมองของคนเกาหลี สงครามเวียดนามจึงเป็นเรื่องการรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาและการหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น ไม่มีแง่มุมอื่นที่น่าสนใจ อีมินยอง (Lee, 2013, p. 414, p. 416) ได้ศึกษาประเด็นเรื่องการส่งทหารเข้าร่วมรบในสงครามเวียดนามทั้งในเชิงการทูตและเชิงประวัติศาสตร์ เธอชี้ให้เห็นว่าการส่งทหารไปรบต่างประเทศ แต่ละครั้งจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากสภา ในการพิจารณาแต่ละครั้ง ฝ่ายค้าน ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการส่งทหารไปเวียดนามมักเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นไปอย่างเปิดเผยหรือด้วยวิธีการลับหลัง กล่าวอีกอย่างได้ว่า ประธานาธิบดี พัก ชี อึง-ฮี ตั้งใจ แน่วแน่ที่จะส่งทหารไป ไม่ว่าจะต้องใช้วิธีการใดก็ตาม ในขณะเดียวกัน ฝ่ายค้านก็ไม่เข้มแข็งและไม่มีเอกภาพมากพอที่จะต่อรองกับประธานาธิบดี เราจึงอนุมานต่อได้ว่าความรับรู้ของประชาชนชาวเกาหลีทั่วไปต่อเรื่องการส่งทหารไปรบในสงครามเวียดนามอาจเกิดจากข้อมูลภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ประชาชนไม่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลในด้านอื่น

ทหารเกาหลีที่ถูกส่งไปเวียดนามได้รู้สึกถึงความเฉยชาของสังคมต่อปฏิบัติการของพวกเขา อัน คือ ตัวเอกของเรื่อง *White Badge* อธิบายถึงความโดดเดี่ยวของตน ดังนี้

The whole nation experienced and fought the Korean War together, but in Vietnam the war only existed for us who actually fought it among total strangers. This war was nobody else's business. In the Korean War, all the refugees streamed endlessly in the same direction. In Vietnam even the Vietnamese did not know where to turn, who to trust and whom to fight. In my childhood war, everybody around me was in the same war. But in Vietnam we fought alone, by ourselves. (Ahn, 1989, pp. 241-242)

คำกล่าวของ ฮัน คีจู ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนเกาหลีไม่ได้คิดว่าสงครามเวียดนามเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติตนเองดังเช่นสงครามเกาหลี ในสงครามเกาหลี คนทั้งประเทศเกาหลีได้ร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน บรรยายการต่อสู้และเผชิญปัญหาร่วมกันถูกส่งต่อในสังคม ตรงกันข้าม ในสงครามเวียดนาม นอกจากคนเกาหลีใต้และทหารอเมริกันจะไม่ใส่ใจทหารเกาหลีแล้ว กระทั่งคนเวียดนามใต้เองก็ไม่มีท่าทีจะร่วมต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่ด้วย ทหารเกาหลีจึงรู้สึกเหมือนกำลังต่อสู้คนเดียว ไม่มีใครร่วมแบ่งปันทุกข์สุข ต้องพึ่งพาตัวเองเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น แม้ทหารเกาหลีจะไปรบตามคำสั่งรัฐบาล แต่พวกเขาก็ไม่สามารถอธิบายกับตัวเองได้ว่าทำไมพวกเขาต้องเข้าร่วมการรบครั้งนี้ พวกเขาไม่ได้ปกป้องชาติ คนรัก หรือคนรู้จัก ตัวเองไม่รู้ว่าตนต่อสู้ไปเพื่ออะไรและสงสัยในการกระทำของตนเอง (“I wished I could convince myself of the reasons, even one single reason, why I had to fight somebody else’s war in somebody else’s land. I would have liked it a lot better if I could fight for myself, my family, my friends, for someone, anyone I knew, without the need to despair in constant skepticism. What had I gained? What would be left of me after this senseless war?” Ibid., p. 241)

หากคนเกาหลีบางส่วนจะสนใจสงครามเวียดนามอยู่บ้าง ความรู้ความเข้าใจของพวกเขาก็มีเพียงมิติเดียว กล่าวคือ ไม่ได้คิดว่าสงครามเวียดนามเป็นเหตุการณ์จริงจังก่เกี่ยวกับชีวิตหรือความเป็นความตาย เวียดนามเป็นดินแดนอันไกลโพ้นที่มีลักษณะทางธรรมชาติประหลาด แตกต่างจากเกาหลี เป็นเหมือนดินแดนโรแมนติก (romantic) ที่สงบและสวยงาม ก่อนผู้เล่าจะเดินทางไปถึงเวียดนามใต้ เขาเองก็มีความคิดเช่นนี้ เขาสมัครมาเป็นทหารร่วมรบในสงครามเวียดนามเพราะคิดว่าการสู้รบในเวียดนามเป็นเรื่องเล็ก ไม่รุนแรงโหดร้ายเหมือนสงครามเกาหลีที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น เขาเปรียบเทียบสงครามเวียดนามเป็น “สงครามเด็กเล่น” ที่น่าจะไม่มีการปะทะจริงจัง และไม่มีผู้บาดเจ็บ (“They said the guerilla warfare in Vietnam was no more than a children’s game compared with the war in our country thirty years earlier, and I cherished the dubious idea that there would not be any actual killing around me,

us, anywhere.” Ibid., p. 327) แม้ผู้เล่าจะรู้ความจริงในภายหลังว่าสงครามเวียดนามไม่แตกต่างจากสงครามอื่น มีความกดดัน มีการใช้ความรุนแรง และผู้คนบาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก กระนั้น คนในประเทศเกาหลีใต้ยังคงไม่รับรู้สิ่งเหล่านี้ เพื่อนทหารของเขาได้รับจดหมายให้กำลังใจจากผู้หญิงที่คบหาและคนรู้จัก เขาเล่าว่าคนเกาหลีไม่รับรู้ความจริงด้านอื่นของสงครามเวียดนามเลย ยังคงติดอยู่กับภาพจำเดิม

“People just don’t know, I guess – about what we are doing here. This girl [Yun Sora], for instance. What does she know about us? I think everybody back home is the same. They think we’re having a fantastic adventure or something. But what did we actually go through for the past week? Was it a Robin Hood adventure in Sherwood Forest? What makes it big news? Nobody reports two hundred of us got killed during the Ninh Hoa battle. Why do the government men not want the people back home to know and share with us and the newspaper from talking about them? Why does the press have to keep romanticizing and exaggerating our victories while never mentioning our defeats? Why should we keep those pains as secrets in our hearts, as if they’re unforgivable shames? The people back home, the whole nation, is deceived en masse, and they are misled into believing that we’re out here picnicking, masquerading as eternally triumphant heroes. I often feel disappointment when I receive letters from my friends back home. What they want to know is how romantic and exotic the palm trees look, how hard it rains during the monsoon, or what kinds of things I can buy at the PX for them when I go home. That’s about all. They don’t know that each leaf in this jungle emits terror and panic like toxic gas. They just don’t know that this war is tearing us into a thousand pieces,

destroying our youth, heart, soul and everything else we have. They have buried us alive in this jungle and completely forgotten us.” (Ibid., pp. 284-285)

คำถามเชิงวาทศิลป์หลายข้อต่อเนื่องกันจากบทตัดตอนข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความอึดอันตันใจของทหารผ่านศึกที่ถูกกลืนเลยจากสังคมเกาหลี ทหารคนนี้บรรยายว่าคนในประเทศเกาหลีได้คิดว่าการเดินทางไปสงครามเวียดนามคือการเดินเที่ยวป่าสามารถชื่นชมดื่มด่ำกับธรรมชาติประหลาดตาได้ระหว่างนั่งรับประทานอาหารในจดหมายที่ส่งถึงทหาร คนเกาหลีไม่ได้ถามว่าการรบเป็นอย่างไร ชีวิตที่เวียดนามได้เป็นอย่างไร แต่กลับถามถึงต้นไม้และฤดูกาลประจำถิ่น ถามถึงบรรยากาศโรแมนติกและแปลกประหลาด (exotic) ของเวียดนาม ถามกระทั่งว่าพวกเขาจะได้รับของฝากอะไรเมื่อทหารเดินทางกลับบ้านเกิด คำถามเหล่านี้สะท้อนความไม่รู้และมุมมองที่แตกต่างกัน คนเกาหลีคิดว่าการไปรบที่เวียดนามคือกิจกรรมผ่อนคลายเป็นชนิดหนึ่ง พวกเขาบอกว่าทหารเกาหลีเป็นเหมือน โรบิน ฮูด (Robin Hood) เป็นวีรบุรุษ สามารถช่วยเหลือคนเวียดนามได้ได้อย่างง่ายดาย พวกเขาไม่รับรู้ถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้น ทหารเกาหลี 200 คน ถูกฆ่าตายโดยไม่ได้รับการจดจำและกล่าวถึง รัฐบาลและสื่อปกปิดความสูญเสียและความพ่ายแพ้ของกองทัพ เลื่อนนำเสนอเฉพาะชัยชนะ ตัวตนของทหารเกาหลีในสังคมเกาหลีจึงไม่มีมิติอื่น ทหารเกาหลีต้องแบกรับความกดดัน ความสูญเสีย และความสับสนไว้กับตัวเอง ไม่มีพื้นที่ให้แสดงออก การซ้ำความ “People just don't know; They don't know; They just don't know” และการซ้ำคำ “back home” 4 ครั้ง เพื่อขยายคนเกาหลีได้ทั่วประเทศ (“the whole nation”) แสดงให้เห็นว่าทหารผู้เล่าเรื่องคนนี้มีเส้นแบ่งชัดเจนระหว่างตัวเองที่เป็นทหารในเวียดนามได้กับคนเกาหลีที่เหลือทั้งหมดซึ่งอยู่ที่บ้านเกิด เขาไม่รู้สักเชื่อมโยงกับคนในบ้านเกิดอีกแล้วเพราะคนในบ้านเกิดปฏิเสธข้อมูลในมิติอื่นเกี่ยวกับตัวเขา การที่สังคมเกาหลีตอกย้ำแต่เรื่องเดิม ไม่สนใจความเจ็บปวดและความหวาดกลัวของเขาที่เกิดจากธรรมชาติและบรรยากาศสงคราม

ในเวียดนาม เป็นเหมือนการฝังเขาทั้งเป็น กลบเสียงเขาให้ไม่มีใครได้ยินและจิตใจ ลืมเลือนเขาไป

การร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับสื่อในการปกปิดความจริงและสร้างข่าว นำเสนอทหารเกาหลีให้เป็นวีรบุรุษตลอดเวลาที่นั้นถูกถ่ายทอดออกมาอย่างชัดเจน ในเนื้อหาบทที่ 14 นักข่าวของรัฐเดินทางมาที่ค่ายทหารในเวียดนามใต้เพื่อสร้างสารคดี ชัยชนะที่นิยมว่า การแสดงละครสมมุติเหตุการณ์ขึ้นมาอีกครั้งไม่ได้อ้างอิงความจริง แต่มีโครงเรื่องกำหนดไว้อยู่แล้ว ทหารเกาหลีต้องแสดงความกล้าหาญในสนามรบ แม้จะถูก โจมตีจนได้รับบาดเจ็บ แต่ก็สามารถยึดพื้นที่และจับกุมทหารเวียดนามได้ (Ibid., p. 170) ทหารเกาหลีที่ผ่านสนามรบจริงไม่พอใจที่ต้องเล่นละครตามบทฉากนี้เข้าไปมาจนกว่า “ผู้กำกับ” จะได้ภาพที่ต้องการ เพราะนอกจากนักข่าวจะไม่เคารพข้อเท็จจริงของสงคราม แล้ว เขายังไม่เคารพชีวิตและความเป็นอยู่ของทหารที่ต้องอดข้าวอดน้ำมาแสดงละครสมมุติ อีกด้วย แม้ทหารหัวหน้าหน่วยจะแสดงท่าที่ขัดขืนนักข่าว (“Listen, Mr. Reporter. Why don't you fuck all this nonsense and leave us alone? Do you think I graduated from the Military Academy and came to Vietnam to be an actor for this shit of a movie so that you can make money by selling junk films? If you want a combat scene, be here when a combat is actually going on.” Ibid., pp. 170-171) แต่เขาและทหารในสังกัดก็ต้องอดทนเล่นตามบทเพราะทหารชั้นผู้ใหญ่ออก คำสั่งให้ทหารทุกคนทำตามคำร้องขอของนักข่าวภาครัฐ (“What do you think you're doing? Get back to the plantation and let Kim [the reporter] finish his work.” Ibid., p. 171) กรณีนี้แสดงให้เห็นว่า หนังสือ *White Badge* กำลังบันทึกประวัติศาสตร์ ส่วนบุคคลของทหารและได้กลับประวัติศาสตร์กระแสหลักซึ่งรัฐและสื่อเป็นผู้กำหนดและ เผยแพร่ในวงกว้าง การใช้อำนาจรัฐกดทับทหารผู้น้อยในสนามรบได้ถูกเปิดเผยออกมา

เมื่อ ฮัน คีจุน ผู้เล่าหลักของเรื่อง ปลดประจำการและกลับมาใช้ชีวิตปกติสามัญ ที่เกาหลีใต้ เขาพบว่าคนรอบข้างยังคงปฏิบัติกับเขาเหมือนกับที่ปฏิบัติต่อทหาร ในเวียดนาม

People treated me like a hero from another world. The label attached to me – “the veteran back from the war” – sounded so dramatic. They preferred to see me as this heroic figure rather than realistically scrutinizing my credentials. Some wanted to know how many Vietnamese girls I had slept with, how exciting – *Exciting*, they said – it was to kill a VC face to face, and did the Korean civilian workers really make much money in Vietnam. Nobody wanted to hear what I really wanted to talk about. They could not have understood the nature of the war I had gone through if I told them. I felt like an alien from another planet among these extremely ordinary people. (Ibid., p. 324)

ตำแหน่ง “ทหารผ่านศึก” ติดตัวผู้เล่าไปทุกที่ เขารู้สึกเหมือนตัวเองเป็นวีรบุรุษที่มาจากโลกอื่น เป็นมนุษย์ต่างดาวจากดาวดวงอื่น เป็นคนที่สังคมยกย่องชื่นชมพร้อมกับสร้างความเป็นอื่นให้ในเวลาเดียวกัน คนเกาหลีเลือกที่จะจำและเข้าใจเขา (“They preferred to see me as...”) ผ่านเรื่องเล่าสงครามในอดีตอัน “น่าตื่นเต้น” (“exciting”) มากกว่า ไม่มีใครสนใจฟังเรื่องราวที่เขาต้องการเล่า เขาเคยขออนุญาตหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งเขียนกลอนรำลึกถึงสงครามเวียดนาม แม้กองบรรณาธิการจะไม่ปฏิเสธ แต่พวกเขาก็ไม่ค่อยชอบสิ่งนั้นนัก เพราะสงครามเวียดนามไม่มีคุณค่าน่าจดจำสำหรับคนเกาหลีแตกต่างจากสงครามเกาหลีที่เป็นประวัติศาสตร์ชาติที่พลเมืองทุกคนมีสำนึกผูกพันเกี่ยวข้องด้วย กลอนรำลึกถึงสงครามเกาหลีจึงน่าจะมีประโยชน์ต่อหนังสือพิมพ์มากกว่า (Ibid., p.330) นอกจากนี้ ในตอนท้ายเรื่อง สำนักพิมพ์ที่ ฮัน คีจู ทำงานอยู่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงาน แผนกเดิมของผู้เล่าถูกยุบ เขาถูกจัดให้อยู่ในแผนกใหม่ซึ่งมีพนักงานแค่คนเดียวและไม่มีภาระงานที่แน่นอน หลายครั้ง เขานั่งอยู่ที่โต๊ะทำงานโดยไม่ทำอะไรให้ทำเลย ผู้อ่านสามารถตีความได้ว่าบริษัทกำลังกดดันให้ตัวเขาลาออกจากงานด้วยตัวเอง แม้ทุกคนในบริษัทจะยังคงเคารพเขา แต่ก็ไม่มีใครที่สนิทสนมใกล้ชิดและต้องการเขาไปร่วมงานด้วย ภาวะนี้ไม่ได้เกิดกับตัวเอกเพียง

คนเดียวเท่านั้น เพื่อนทหารผ่านศึกหลายคนก็เผชิญกับสถานการณ์นี้ ไม่มีที่ทำงานไหน ว่างใจและต้องการพวกเขาไปทำงานด้วย บางคนกลายเป็นคนตกงานถาวร เช่น พย็อน ชินซู เป็นต้น

3. ความล้มเหลวของทหารผ่านศึกในสังคมสมัยใหม่

สงครามเวียดนามไม่เพียงทำให้ทหารเกาหลีบาดเจ็บทางร่างกายเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบต่อจิตใจอีกด้วย สถานการณ์ความวุ่นวาย ความกดดัน และความสูญเสียระหว่างการรบ เป็นประสบการณ์ที่ทหารส่วนใหญ่ไม่เคยพบพานมาก่อน ความเป็นความตายตรงหน้าสร้างความเครียดอย่างมหาศาลให้กับจิต ระบบการคิดและการให้คุณค่าแบบเดิมของสิ่งต่าง ๆ ถูกรื้อถอนและตั้งคำถามใหม่ การฆ่าคนอาจเป็นเรื่องผิดศีลธรรมในระบบจริยธรรมส่วนใหญ่ แต่ในสนามรบ การฆ่าศัตรูกลับเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ และเป็นเรื่องปกติที่ทหารที่ดีสมควรกระทำ ทหารเกาหลีหลายคนก็เป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม ฮัน คีจุน ไม่ได้คล้อยตามกับตรรกะนี้ แม้เขาจะเข้าใจเหตุผลและความจำเป็นในการคิดและลงมือสังหารผู้อื่นของทหาร แต่ตัวเขาเองก็ไม่สามารถรับตรรกะนี้มาใช้กับตัวเองได้ เขายังคงคิดว่ามนุษย์แต่ละคนไม่มีสิทธิ์พรากชีวิตของผู้อื่น การฆ่าคนอื่นเพื่อปกป้องบางอย่างหรือเพื่อกระทำการกิจของเราให้สำเร็จลุล่วงเป็นสิ่งน่ารังเกียจ เขาใช้น้ำเสียงเรียบเฉยเล่าถึงเครื่องประดับยศที่ตนได้รับหลังจากฆ่าทหารเวียดกงคนหนึ่งจนกองพลของเขาปฏิบัติภารกิจสำเร็จว่า เครื่องประดับนี้เป็นสัญลักษณ์ของฆาตกรรม เป็นสิ่งแสดง “เกียรติยศ” ของเขา เขาเชื่อว่าในอนาคตจะมีคนมาตามฆ่าเขาเพื่อล้างแค้นเนื่องจากมนุษย์ไม่มีสิทธิ์พรากชีวิตของผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม (“I was awarded a decoration for killing that Vietcong. The medal of murder for my exemplary heroism and valor. Someday, I thought, someone would come to seek me out for revenge, for no man is given the right to kill another man in any circumstances.” Ibid., p. 218) การเลือกใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน (“killing,

murder” vs. “heroism, valor”) ในกลุ่มประโยคต่อเนื่องกันเช่นนี้แสดงถึงการเสียดสีเกียรติภูมิของทหารที่สร้างคุณค่าในตัวเองจากการทำลายชีวิตผู้อื่น แม้ ฮัน คีจู จะชิงชังค่านิยมนี้ แต่เขาก็จำเป็นต้องยึดถือมัน กล่าวคือ ฆ่าศัตรูตามหน้าที่และไม่คิดอะไรมากกว่านั้น เพราะเขาจำเป็นต้องมีชีวิตรอดในสงคราม ผู้อ่านจึงสังเกตได้ว่า แม้ตัวเอกจะวิพากษ์ประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสงคราม (เช่น การฆ่าศัตรู การลวนลามผู้หญิงชาวบ้านเวียดนาม) แต่เขาก็ไม่ได้ประพฤติตัวแตกต่างจากทหารคนอื่น ไม่ได้ห้ามหรือคัดค้านสิ่งที่เขาคิดว่า ไม่เหมาะสม เมื่อเหตุการณ์เหล่านี้ผ่านไป เขาจึงเป็นหนึ่งในไม่กี่คนที่เรื่องราวในอดีตยังคงติดค้างอยู่ในใจและตามมาหลอกหลอน การที่เขาเห็นใจเหยื่อแต่ไม่ได้ช่วยเหลือและปล่อยให้ความมรณแรงหรือเรื่องผิดศีลธรรมเกิดขึ้นทำให้เขารู้สึกผิด

บาดแผลในใจที่เกิดขึ้นระหว่างสงครามเหล่านี้ไม่ได้รับกวณชีวิตของตัวเองทันทีหลังจากกลับมาที่ประเทศเกาหลีใต้ โดยปกติแล้ว จิตวิทยาเชื่อว่าระบบการทำงานของจิตที่สุขภาพดีจะให้ความสำคัญกับความมั่นคงและความต่อเนื่องของตัวตน หากมีความทุกข์หรือสิ่งใดที่มารบกวนระบบ กลไกทางจิตจะกดทับสิ่งนั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เราจะหลงลืมความทุกข์หรือสิ่งกวนใจนั้นไปเพราะพวกมันถูกย้ายไปที่จิตไร้สำนึก อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้สามารถย้อนกลับเข้ามาสู่จิตสำนึกได้ โดยมักจะค่อย ๆ หวนกลับมาที่ละนิดเข้าไปมา เป็นการเรียกร้องให้จิตสำนึกจัดการสร้างความหมายให้กับสิ่งเหล่านี้โดยไม่ขัดแย้งกับตัวตนที่เป็นอยู่ หรือหากจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตัวตน กระบวนการปรับเปลี่ยนจะค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี สิ่งที่ถูกกดทับไว้จะทะลักเข้าสู่จิตสำนึก กลืนกินปัจจุบัน หากเป็นเช่นนี้ เราจะไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันแบบปกติสุขได้อีกเพราะปัญหาในอดีตเข้าครอบงำ เราจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับมันและหาทางรับมือต่อรอง บาดแผลสงครามของ ฮัน คีจู ก็ทำงานในลักษณะนี้เช่นกัน ผู้อ่านสามารถสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างตัวเอกกับบาดแผลผ่านความสัมพันธ์ของเขากับพย็อน ซินซู

นวนิยายเปิดเรื่องด้วยความเบื่อหน่ายและความแปลกแยกของ ฮัน คีจู ในสังคมเกาหลีปัจจุบัน (ตัวบทไม่ได้ระบุเวลาแน่ชัดว่าเมื่อใด หากสันนิษฐานโดยอ้างอิงจาก

ประวัติของผู้แต่งซึ่งมีองค์ประกอบคล้ายคลึง ตัวเอกและพิจารณาช่วงเวลาที่ดีที่สุดพิมพ์หนังสือ เนื้อเรื่องน่าจะเกิดขึ้นช่วงปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1970 หรือช่วงต้นคริสต์ทศวรรษที่ 1980) ผู้อ่านไม่ทราบสาเหตุที่เขาารู้สึกเบื่อและโดดเดี่ยวเช่นนี้ จนกระทั่งวันหนึ่ง เขาได้ทราบว่าเพื่อนทหารผ่านศึก พย็อน ชินซู พยายามติดต่อเขาแต่ไม่สำเร็จ เขาจึงย้อนอดีตถึงช่วงที่ได้รู้จักและใกล้ชิดกับ พย็อน ชินซู ระหว่างสงครามเวียดนาม จากนั้นทั้งสองคนพยายามติดต่อกันอีกหลายครั้งแต่ก็ยังไม่สำเร็จ เรื่องของ พย็อน ชินซู ผนวกเขาจนไม่สามารถนิ่งเฉยได้ เขาอธิบายสภาพจิตใจของตัวเอง ดังนี้

[...] I felt an odd urge, or obligation, to wait for Pyon. I dallied for about half an hour in the office after closing time, reading *Modernization and Agriculture of Korea*. He did not call. On the bus home, I felt some invisible hand was dragging me down by the ankles into a bog of the past, the mire of Vietnam. I could hear the sputtering helicopters everywhere in the enveloping urban noise, and the yellow sunny landscape of the Vietnamese countryside was projected like a monochrome double exposure upon the disorderly shapes of the city I was plunging into that time past. The decade in between collapsed, perished somewhere. (Ibid., p. 326)

บทตัดตอนข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในความรู้สึกของผู้เล่า พย็อน ชินซู ถูกเชื่อมโยงเข้ากับบาดแผลสงครามเวียดนาม อัน คือ รู้สึกแปลก ๆ กับเพื่อนทหารผ่านศึก คนนี้เพราะจิตสำนึกของเขาหลงลืมบาดแผลสงครามไปแล้ว เพื่อนของเขาเป็นวัตถุที่เชื่อมโยงความทรงจำในอดีตให้หวนกลับมา จิตสำนึกของเขาจึงไม่คุ้น (“an odd urge”) แต่ก็รู้สึกถึงความจำเป็น (“obligation”) ในการเผชิญหน้ากับบาดแผล (“to wait for Pyon”) เรื่องราวของ พย็อน ชินซู เป็นเหมือนมือที่มองไม่เห็น (“invisible hand”) ที่ดึงเขาจมดิ่งลงไปในห้วงอดีต เหตุการณ์ช่วงสงครามเวียดนามกลับมาหลอกหลอนเขา

ตัวเอกได้ยินเสียงเฮลิคอปเตอร์ทหารและเห็นชนบทของเวียดนาม เรื่องราวในอดีต กลืนกินเขา เขาไม่สามารถแยกแยะปัจจุบันและอดีตออกจากกันได้อีกต่อไป (“The decade in between collapsed, perished somewhere.; The past covers like sediment and eats away the present.” Ibid.)

ครั้นเมื่อทั้งคู่สบโอกาสได้เจอกัน ต่างคนก็ต่างจำกันไม่ได้และใช้เวลาอีกพักใหญ่กว่าที่ พย็อน ซินซู จะได้พูดถึงสาเหตุที่เขาพยายามติดต่อกับตัวเอก เขาต้องการให้ ฮัน คีจุน ช่วยลั่นไกปืนฆ่าเขาเพราะไม่สามารถทนใช้ชีวิตอย่างหวาดระแวงได้อีกต่อไป เขามีอาการประสาทหลอน รู้สึกว่าทหารเวียดกงยังคงตามมาลอบสังหาร ทุกวัน เขาไม่สามารถเดินทางด้วยถนนสายเดิม ทำงานที่เดิม และใช้ชีวิตในรูปแบบเดิมได้ เขาจำเป็นต้องเปลี่ยนรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับตัวเอง ทหารเวียดกงจะได้ไม่สามารถคาดเดาพฤติกรรมของเขา พย็อน ซินซู เชื้อมั้นและไว้วางใจตัวเอก จึงมาขอร้องให้ช่วยเหลือหลังจากได้ข่าวว่าตัวเอกทำงานอยู่ที่ไหน ในเชิงสัญลักษณ์ การกระทำใดใดของ ฮัน คีจุน ต่อ พย็อน ซินซู จึงแสดงออกถึงวิธีการที่ ฮัน คีจุน ใช้ในการเยียวยาบาดแผลสงครามของตัวเอง เขาต้องตัดสินใจว่าจะฆ่า พย็อน ซินซู หรือไม่ พูดอีกอย่างหนึ่งคือ เขาต้องตัดสินใจว่าตัวเองต้องการลบความทรงจำบาดแผลไหม ตัวบทไม่ได้ระบุชัดเจนว่าท้ายที่สุดแล้ว ตัวเอกตัดสินใจอย่างไร ผู้อ่านทราบเพียงว่าเขาปฏิเสธในตอนแรก หลังจากนั้นก็เปลี่ยนใจ เรียก พย็อน ซินซู มาหาอีกครั้ง ตัวบทไม่ได้จบด้วยเสียงปืนแต่จบด้วยรอยยิ้มของคนทั้งสอง ไม่ว่า ฮัน คีจุน จะยิงปืนหรือไม่ ผู้อ่านแน่ใจได้ว่าเขาต้องหาทางช่วย พย็อน ซินซู ทางใดทางหนึ่ง หากเปรียบ พย็อน ซินซู เป็นบาดแผล ตัวเอกก็กำลังหาทางเยียวยาบาดแผลนี้อยู่ ไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่ก็ตาม

ความเจ็บป่วยทางใจของ ฮัน คีจุน ยังส่งผลต่อสมรรถนะทางเพศของเขา ช่วงต้นเรื่อง เขาบังเอิญเข้าไปในสถานค้าบริการทางเพศ ตัวเอกไม่มีความสนใจในกิจกรรมทางเพศเลย แม้โสเภณีจะพยายามเล้าโลมเขาอย่างไร เขาก็ไม่รู้สึกหวนไหว ต่อมาช่วงครึ่งหลังของเรื่อง ประเด็นชีวิตแต่งงานเริ่มถูกพูดถึง ผู้อ่านสังเกตได้ว่าทั้งตัวเอกและภรรยาค่อนข้างหมกมุ่นกับเรื่องการมีทายาทสืบสกุล พวกเขาพูดถึงเรื่องนี้บ่อยครั้ง

ทั้งสองคนต้องการมีลูก แต่ยังไม่มี อัน คิจู กังวลว่าตนเองเป็นหมัน น้ำเชื้อไม่มีประสิทธิภาพ จึงไปปรึกษาแพทย์ อย่างไม่รู้ดี แพทย์วินิจฉัยแล้วว่าน้ำเชื้อของเขาแข็งแรงสมบูรณ์ดี เขาสามารถเป็นพ่อให้กำเนิดลูกได้ ผู้อ่านจึงตั้งข้อสังเกตว่าทำไมเขาไม่มีลูกทั้ง ๆ ที่เขาเองก็อยากมี

ความกังวลใจในเรื่องเพศของตัวเอกนี้เกี่ยวข้องกับสาระหลักของเรื่อง กล่าวคือ ช่วงเวลาตามเนื้อเรื่องขณะนั้นน่าจะอยู่ในสมัยที่ประธานาธิบดี พัก ช็อง-ฮี ดำรงตำแหน่งอยู่หรือหลังจากนั้นเล็กน้อย สภาวัฒนธรรมเกาหลีใต้ในช่วงเวลานั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เน้นอุตสาหกรรม ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามตรรกะทุนนิยม การมีลูกคือการผลิตแรงงานให้แก่ประเทศ แม้เกาหลีใต้กำลังเข้าสู่ยุคสังคมสมัยใหม่-หลังสมัยใหม่ ซึ่งมีประเด็นเรื่องการควบคุมประชากรและลดขนาดของครอบครัวให้เล็กลงกว่าครอบครัวในยุคโบราณ (ฮย็อน นา มุน, 2560, น. 103, น. 150) แต่เรากลับไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าลูกยังมีนัยยะของแรงงานอยู่เช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นแรงงานของครอบครัวหรือแรงงานของประเทศก็ตาม การที่ตัวเอกไม่ได้เป็นหมัน แต่ก็ยังไม่มีลูกนั้น แสดงให้เห็นว่าตัวเอกมีศักยภาพในการสร้างผลผลิตสู่สังคม แต่เขาไม่สามารถทำสิ่งนี้ได้เนื่องจากไม่มีแรงกระตุ้นหรือยังมีปัญหาบางอย่างในตัวเองอยู่ การที่เขาไม่มีอารมณ์ทางเพศอาจเป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากความรู้สึกแปลกแยกของตนเองต่อสังคมปัจจุบัน เขาจึงเบื่อหน่ายทุกอย่างในชีวิต รวมถึงเรื่องงานและเรื่องเพศด้วย จากมุมมองทุนนิยม ตัวเอกจึงไม่ต่างอะไรจากคนไข้เกียจที่มีศักยภาพในการทำงานแต่ไม่ยอมลงมือทำ ผลผลิตจึงไม่เกิด หนังสือแปลและหนังสือแต่งแต่ละเล่มที่เขาได้รับผิดชอบก็มีแต่แถมมปรชญา ไม่ได้ตอบใจหายตลาด หนังสือทุกเล่มของเขาจึงถูกระงับกลางทาง ไม่ได้วางขาย หากพิจารณาในรายละเอียด อัน คิจู ทำงานและทำหน้าที่ทุกอย่างตามที่สังคมเรียกร้อง แต่หากพิจารณาที่ผลลัพธ์ เขาไม่มีผลงานอะไรเลย ไม่ได้สร้างผลตอบแทนที่งอกเงยให้แก่สังคม เป็นแรงงานที่ไม่มีคุณภาพ ข้อสรุปนี้กลับไปตอกย้ำภาวะคนนอกของทหารผ่านศึกในสังคมเกาหลีใต้เด่นชัดมากขึ้น แม้จะเป็นบุคคลที่น่าสงสาร แต่ทหารผ่านศึก ก็เป็นบุคคลที่มีปัญหาทางจิต ไม่สามารถเข้าสังคมร่วมกับผู้อื่นและไม่สามารถ

ทำงาน ในระบบปกติเหมือนคนทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นายจ้างจึงไม่ต้องการจ้างงานทหารผ่านศึก

เราอาจสรุปได้ว่าสถานะ “ทหารผ่านศึก” เป็นเหมือนตราบาป คนกลุ่มนี้ถูกสังคมจัดประเภทให้เป็นแรงงานไร้คุณภาพ และการมีอยู่ของพวกเขาก็ไม่ต่างไปจากการมีอยู่ของสงครามเวียดนามในประวัติศาสตร์เกาหลี เป็นสิ่งที่คนเกาหลีไม่เห็นความสำคัญและต้องการลืม

4. บทส่งท้าย

ไม่ใช่เรื่องบังเอิญที่นวนิยายเรื่อง *White Badge* มีชื่อรองว่า “A Novel of Korea” คริสต์ทศวรรษที่ 1980 เป็นช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านหลายสิ่งในประเทศเกาหลีใต้ ทางด้านการเมือง ประชาธิปไตย พัก ช็อง-ฮี เพิ่งถูกลอบสังหาร พรรคการเมืองและประชาธิปไตยในเกาหลีใต้เริ่มเข้มแข็งมากขึ้น ประชาชนไม่ยอมโอนอ่อนให้กับทหารดั้งเดิม ทางด้านเศรษฐกิจ แนวทางทุนนิยมแบบชั้นนำและการทำงานของกลุ่มแซบ็อลในยุคก่อนได้รับการต่อยอดและมีความซับซ้อนมากขึ้น ทางด้านสังคม บริบทประเทศและบริบทโลกที่เปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อการสร้างประชากร แนวคิดเรื่องครอบครัวและสิทธิระหว่างผู้ชายและผู้หญิง นวนิยายเรื่อง *White Badge* อาจไม่ได้บันทึกสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด แต่ก็สะท้อนสภาพสังคมช่วงกำลังเริ่มพัฒนาประเทศให้ทันสมัยและเผยให้เห็นมุมมองของทหารผ่านศึกที่มักถูกมองข้าม ตัวบทนำเสนอประวัติศาสตร์ทางเลือกที่ไม่ถูกกล่าวถึงในประวัติศาสตร์กระแสหลัก การเขียนเล่าประสบการณ์บาดแผลนอกจากจะทำหน้าที่เยียวยาผู้แต่งและทหารผ่านศึกคนอื่น ๆ แล้ว ยังช่วยยืนยันข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ นั่นคือ สงครามเวียดนามเป็นบันไดขั้นหนึ่งที่ช่วยให้ประเทศเกาหลีใต้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านการทหารและด้านเศรษฐกิจ แม้สังคมเกาหลีจะไม่ให้ความสำคัญและพยายามหลงลืม

เหตุการณ์นี้ แต่สงครามเวียดนามก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสังคมและชีวิตของคนเกาหลี

รายการอ้างอิง

- มุน, ฮย็อน นา. (2560). *การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจเกาหลีและการเปลี่ยนโครงสร้างครอบครัวเกาหลี* (พรรณนิภา ซอง, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุช อภาภิรม. (2558). *สงครามเย็นในแดนโสม: วิภฤตที่ยังไม่สิ้น*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- Ahn, J. H. (1989). *White Badge: A Novel of Korea* (J. H. Ahn, Trans.). New York: Soho.
- Caruth, C. (1996). *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press.
- Caruth, C. (Ed.). (1995). *Trauma: Explorations in Memory*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press.
- Kim, E. M., & Park, G.-S. (2013). The *Chaebol*. In B.-K. Kim & E. F. Vogel (Eds.), *The Park Chung Hee Era: The Transformation of South Korea* (pp. 265-294). Cambridge & London: Harvard University Press.
- Lee, H. W. (2005). Remembering the Vietnam War in Korean Novels. In Y. H. Shin & C. Chulasiriwongs (Eds.), *Relations between Korea and Southeast Asia in the Past* (pp. 21-35). Bangkok: ASEAN University Network, Korean Association of Southeast Asian Studies.
- Lee, M. Y. (2013). The Vietnam War: South Korea's Search for National Security. In B.-K. Kim & E. F. Vogel (Eds.), *The Park Chung Hee Era: The Transformation of South Korea* (pp. 403-429). Cambridge & London:

Harvard University Press.

Park, J. I. (2007). *Narratives of the Vietnam War by Korean and American Writers*. New York: Peter Lang.

Schoenl, W. (Ed.). (2002). *New Perspectives on the Vietnam War: Our Allies' Views*. Lanham, New York, Oxford: University Press of America.

Seth, M. J. (2017). [Online]. South Korea's Economic Development, 1948-1996. *Oxford Research Encyclopedia of Asian History*. Oxford University Press.

Received: April 23, 2019

Revised: October 26, 2019

Accepted: November 29, 2019